

МАРТИН ЕЙМИС В ДВОРЕЦА НА КРАЯ

Превод от английски: Зорница Христова, 2006

chitanka.info

Тъй като съм сред двойниците на сина на диктатора, често мога да бъда открит в Двореца на края. Шест дни седмично, за да съм точен: дванайсет часа на ден. Самите публични превъплъщения (шествия, церемонии, телевизионни изяви и прочие) вече са в миналото. Но редовните задължения си остават. Сутрин се захващам за работа в следственото крило. Следобед, щом изпия чаша ароматизирано кафе с останалите двойници, се захващам да правя филмирана любов — или филмиран секс — с рой подбрани красавици в развлекателното крило. Дворецът на края е построен във формата на гигантски орел: главата с клюна е сведена, еднатите криле са разперени... Той е творение на стария Надир, който бавно умира от раните, получени при прословутата „тоалетна бомба“ в друг от неговите дворци, в южната част на страната ни. Сега цялата власт е съсредоточена в единствения му син: Надир Следващия.

Поне доскоро работата ми в следственото крило не бе много потискаща. Не бях длъжен да вземам постоянно участие в многобройните процедури. Моята работа беше да се „появя“ със сюрреалистична внезапност в кулминацията на един или друг разпит (който можеше да се проточи със седмици); с по един въоръжен пехотинец от всяка страна, аз влетях в кабината с камуфлажни дрехи и спъващо тежки войнишки ботуши и забивах един удар с опакото на ръката по лицето на заподозрения. И това беше всичко. Днес обаче, по една или друга причина, от мен и от другите двойници се очакват разнообразни прояви. Е, не са ни накарали да изхвърляме кофите и да палим печките; ала в тия напрегнати времена трябва да бъдем полезни и да показваме желание за работа.

Вътрешността на следственото крило по-рано следваше традиционния план на „килии и килери“: капещи коридори, дрънчащи железни врати, стаи в стаите (тъй наречените „кучкарници“) и така нататък — тъй че воят и писъкът на заподозрените да остане подобаващо заглушен, откъслечен или пресечен. Сега няма стени. Човек влиза в една антиболница, в крупен завод за мъчения: тук провесват с въжета, там шибат по ходилата; тук решетката, там колелото. Тази по-комунална атмосфера трябва да „разколебае останалите“ и наистина от гледна точка на заподозрения встъпването в крилото за следствия е по-страшно от всякаква смърт. Всъщност почти

всички затворници се опитват да се самоубият веднага по единствения достъпен им начин — като си прегризат езиците.

Колкото и да е разбираема, тази практика води до парадокс: ако нямаш език и в устата ти е навряна мръсна марля, не можеш ни да кажеш, че си невинен, нито (по-разумната тактика) да тръбиш за вината си. Но накрая е все едно. По някое време — може месеци по-късно — главата на арестанта се люшва в кимване и разпитващият отива до стария ксерокс за стандартното самопризнание (което арестантът подписва с инициала си). За прелюдия към смъртта следват още мъчения; после деветдесет и девет процента от влезлите в следственото крило биват обесвани; другите ги връщат вкъщи смъртоносно отровени, с един-два дни живот — и, безспорно, с доста неща за разказване. Ако нямат език, няма как да го кажат, ала могат да го нарисуват, да го напишат, да го изиграят — докато са още живи. Така те също имат принос в респекта към практически едноличното управление на Надир Следващия.

Напоследък, така или иначе, темата за езиците е по-скоро научна. Вече няма отхапани езици. Зъбите на всички заподозрени се избиват или изтръгват в преддверието на приемната зала, още преди регистраторите да са снели отпечатъците им.

В дванайсет и четирийсет и пет двойниците се събират в столовата си, която се намира в централната част на зданието — в мускулестия торс на златния орел. В Двореца на края постоянно дежурят трийсет четирийсет двойници (в столицата са още повече, а във всеки голям провинциален град има още дузини). Докато си почиваме и се мотаем из столовата, ние се наслаждаваме на чаша кафе и може би резен нуга, докато се приготвяме за следобедната си работа. Първо сутрешната. После следобедната.

За един двойник тези моменти в столовата могат да бъдат леко обезличаващо преживяване. Всички сме високи метър и осемдесет и два, всички тежим сто и шестнайсет килограма. Всички имаме същия лъскав черен перчем, същите изпъкнали и осеяни с кървави точици очи, зъбите като плочи (кучешкият липсва) и еднакви превръзки на същото око. Носим превръзки, защото Надир ходи с такава; а то е, защото бе прострелян в лицето от един бодигард преди седемнайсет

месеца. Тук стигаме до едно от по-мрачните задължения на президентския двойник. Всички рани, получени от Надир по време на все по-честите и отчаяни покушения върху него, по подразбиране се откопираха върху неговите заместници. За изстрела в лявото око всички ние поред бивахме връзвани и пристягани, докато един автоматичен пистолет чакаше върху статива си на педя от нас; доста двойници си отидоха още при първите опити (въпреки многобройните експерименти върху разни заподозрени), а мнозина от другите бяха уволнени и екзекутирани тихомълком, тъй като раните им не зараснаха както трябваше. Също така всички двойници нямат дясно коляно, лява пета, лява раменна кост и четвърти и пети пръст на лявата ръка. Всички ние сме били в инвалидни колички, с патерици, ортопедични яки, с гипс и противотежести. Освен това всички сме подлагани на периодични натравяния. Наскоро на всички ни пърлиха косите (след като синът на диктатора бе нападат с огнехвъргачка) и известно време екип от бръснари и хирурзи идваше всеки ден, за да регулира състоянието на четината и мехурите.

Както казах, да влезеш в столовата на двойниците, може да бъде обезличаващо преживяване. Все едно влизаш в огледална зала. Кой е този човек до прозореца, застанал гърбом към помещението? Той се завърта бавно. Ето, да: пак съм аз... Да се смесиш със себеподобни си е доста приятно, разбира се. Ала разговорът не върви. И не само защото сред нас има пет-шест специално назначени доносници — всички сме информатори и един за друг си доносничим като част от ежедневните си задачи. Не. Проблемът е в чувството (напълно безоснователно), че самият Надир е сред нас. Случва се, като кажеш на някого точния час или му се оплачеш от времето, да усетиш в очите му маранята и надигащия се зной на тялото (и горещата миризма; миризмата на власт), белег колко наблизо е синът на диктатора. В мигове като тези и речта, и мълчанието стават недопустими — всички знаем за прословутата докачливост и избухливия нрав на Надир Следващия.

Все пак има един двойник, един само, с когото мога повече или по-малко да съм себе си — Мехлис. Първо, винаги мога да позная, че е той: и на него като на мен са му махнали (или по-точно преместили) голяма бенка, тъй че върху бузата му има кръгла мъглявина, същата

като моята. Днес се примъкнах към Мехлис в оранжерията, която водеше към градините — към градините с папагалите и маймуните.

— Какво имаше в онзи чувал? — попитах.

— Кой чувал? — отговори ми той със същия груб баритон. Лошото е, че езиците ни са твърде едри — твърде едри са за устите ни. — Онзи ли? — добави.

Сутринта бях прекарал неестествено притеснителен половин час, крещейки на един арестант, докато напоен с кръв чувал се гърчеше и мятеше по пода на клетката. Писъкът, който надаваше, ми напомняше кипящ чайник.

— Да — рече той. — Тежка мярка. Вътре имаше изгладнели животни плюс тригодишната дъщеря на заподозрения.

— Мислех си го. Нямах ли обаче нещо необичайно в животните?

— Не в самите тях. Нали знаеш — прилепи, котки, плъхове. Само че ветеринарят каза, че били изтощени от глад. Апатични били. Затова им удари инжекция. Амфетамин. Много упорит случай.

— ... Но защо не признават веднага? — казах аз. — Защо не подписват със замах още на входа?

Поклатихме глави и избърсахме челата си. Пак се чувствах като в огледало: аз съм ти, ти си аз.

— Поне тези с неотхапаните езици — никой ли не ги слуша?

— Може и да ги слушат — отговори Мехлис, — само че не им вярват. А пък те са невинни. По времето на Стария Надир поне част от тях бяха виновни. Не и тези тук. Трудно е да признаеш, ако си невинен.

Чувството за невинност трябва да бе доста мощно, реших аз. После казах:

— Значи те не разбират. Вина или невинност: Следващия не мисли в този вид категории. Сигурно би било по-добре, ако ние...

Но тогава трети двойник пристъпи към нас и Мехлис заговори за прашните бури.

В един и четвърт се изнизахме към съблекалните, където шест дни седмично сменяхме войнишките си ботуши със заострени чехли и камуфлажното облекло с кремави халати; черната ни барета бива захвърлена в полза на лъскавия фес с ален пискюл.

Месеците все някак минават.

Към развлекателното крило с неговия охладен въздух, с вездесъщата музика и отбраните хубавици... Съвсем доскоро Надир ни караше да се срещаме с разни развратници — леконравни жени, танцьорки и пияни хурии. Имахме строги инструкции да сме много брутални към тях. Но това приключи. Курсът се промени след куршума в крака на Надир и съвсем се обърна след прострелването в лицето. Край на зверското содомизиране, буйните „взводни“ сеанси и прочие. Сега ние се отпускахме и луксозни покои с нашите следобедни приятелки; храним ги с белени ранни круши, напоени в отбрани напитки; може да издекламирам тихо няколко реда от безсмъртния поет Нарсизо, докато се пресягам за лютнята. После, в два и петдесет, виждаш камерата да се включва и минаваш нататък.

Тези дни най-доброто възможно постижение в развлекателното крило е множественият оргазъм. Всякакъв вид оргазъм е неоценим приз; а солидната успеваемост обикновено стига, за да те предпази от немилост, злощастие или позор. Трудно можеш да бъдеш щастлив, докато пиеш колата си с другите двойници в 7:35, ако същия ден не си го постигнал.

По това време се ширеше представата, че причината за промяната в курса е грубо утилитарна. Надир просто бе изчерпал одалиските и „дъщерите на нощта“, та сега си проправяше път сред редовното население: младите медицински сестри, младите секретарки, младите учителки — почти всички, подразбира се, млади вдовици. Аз не бих преподписал тази теория (и се мъча да изградя своя собствена). Но действително напоследък двойникът е изправен пред съвсем други задачи в развлекателното крило. На влизане, докато карах въздуха да жужи с тъничката си пръчка, аз бях свикнал да срещам дебелашко намигане и похотливо облизване. Сега срещам самотния поглед на съседско момиче, при това съм с букетче и кутия бонбони в ръка. Според думите на Мехлис всички двойници предпочитали стария вариант. Не и аз. Новите изисквания се връзват в самата ни природа и ни тласкат към смъртна опасност — смърт от собствената ти ръка. Но не бих се върнал назад. Не, не бих.

Първата ти задача, разбира се, е да спреш треперенето. Обикновено можеш да се надяваш да отбележиш това на обяда: внимателно набелязваш предстоящите събития и изреждаш наградите

и наказанията в случай на успех или провал. Остро предупреждавам жените, че дългият и инвазивен проверочен процес (включващ тест пред детектора на лъжата и инжекция скополамин) ще разкрие всеки опит за симулация: а подобен оргазъм за Надир е смъртна обида. Това често ги разтреперва още по-неудържимо. Всъщност някои продължават да се тресат чак до късния следобед, въпреки майсторския масаж на стъпалата, взаимното очистване и прилагането на разни изумителни мазила. Случва се и въобще да не спрат; в тези случаи наша задача е да открием логиката и скрития ритъм, за да превърнем трептенето в трепет. Не е лесна работа.

Днес например развличах млада анестезиоложка от главния град на провинцията. Вдигах тостове с френско шампанско, пеех ѝ за любов под съпровода на лютнята си и подбирах стихове във възхвала на нейната красота — а тя беше немалка и високо изтънчена въпреки харемските одежди и вампирския макиаж, на които Надир все така настоява, — въпреки обкованите ѝ с омраза очи. Дланите и гласът на момичето бавно се укротиха. Но когато я вдигнах романтично в ръцете си и я понесох към осветените от прожектор възглавнички, тя замръзна като бронзова статуя (някоя от по-скромните статуи на Надир): сочната ѝ жизнерадост изстина и плътта стана хладна и лепкава като сух лед. В края на третия час от неспирния кунилингус мислех, че имам известен напредък, ала младата анестезиоложка въобще не успя да откликне. На жената и нейните близки щяха да се отнемат паспортите и правото на медицинско обслужване. На мен спадналата възбуда, липсата на оргазъм ми се пишеше в картоната. Щеше да се отчете.

Преди време се случваше да ги съблазним с хубост — защото някога бяхме хубави. Не и в тези напрегнати времена. За жалост през различните периоди на възстановяване Надир беше натрупал четирийсет и пет килограма. Прибавете страховитите осколкови рани по гърба и гърдите от двойната атака с ракетен снаряд и самоделно бомбено устройство, докато се придвижвал по подземния монорелсов път. А и белегът от противотанковата граната в балната зала на друг дворец; той стоял под двутонния полилей, който паднал и го набучил с несметно количество два пръста дебело стъкло. Не, не сме вече хубави. Една крупна увреденост, в това съм се превърнал. Като влезем под

душа — вече не сме останали и двайсетина — всички двойници сме червени и чворести като група исполински пениси.

Стигнах до донякъде странния извод, че най-труден от целия ден е мигът в съблекалнята: мигът, в който развързваш тежките ботуши и нахлузваш островърхите чехли. В този миг ми се налага да се справям с човешката си природа и да отговарям на въпросите, които ми поставя сбръчканата ми душа. Да се къпем не ни позволяват чак до осем часа вечерта; и когато навличам парфюмирания халат през главата си, аз усещам страха и беса на крилото за разпити. И тогава се стягам за поредната боязлива блондинка, за поредната телешко-бледа брюнетка, за поредната пищно-презрителна червенокоска. Всички те неизменно треперещи.

„Спадът на интереса“ очевидно е далеч от успеха. Ала има и цял друг режим на провала — цяла друга вселена. Не говорим за нея. И Мехлис не говори за нея. Нито аз. Това обяснява факта, че мигът в съблекалнята ни прилича, ако щете, на изповед: изповядваме мъжката си уязвимост, мъжкото несъвършенство... Да се греши, е човешко. Всеки двойник го прави — понякога. Ала всеки си знае в кой момент да очаква изобилния, органичен гняв на владетеля. При това всички знаем защо този втори режим на провала — тъй драстичен и с такива последствия — особено много вбесява Надир.

В девет тръгваме поотделно към бунгалата си на територията на Двореца. По-рано съвестно се следеше да не се сближаваме помежду си (да не почнем да заговорничим), но сега, в тези дни на разпуснатост и разпад, Следващия линее, ние също линеем и почти всяка нощ в градината се продават афродизиаки на черно, всевъзможни билета и вълшебни еликсири — всички известни фармацевтични продукти плюс познатите шарлатании. Да покажем нос в столицата, бе разбира се невъзможно; и минута не бихме оцелели нито там, нито някъде другаде. Ала тук, през нощта, с всичките пакетчета, прахчета и питиета, така жадно събрани и пръснати, все пак бихме могли да почувстваме забравеното електричество на града.

Стоя пред огледалото. Давя се от собствения си език — с вид на перка от одрана акула — скоро ще ме подложат на трето „изгребване“ на езика. Себе си ли съзирам, или гледам зад стъклото друг двойник?... Чупим огледалата. Двойниците непрестанно чупят огледалата. Важното е да сподавиш импулса да ги чупиш с чело. Дръж

си чук подръка. Забелязваш го през почивния ден. Майстори и слуги разнасят разни огледала — едни счупени, други нови. Купчини строшено стъкло като огнени езера под обедното слънце.

Месеците минават. Надали ни остава много. И на нас, и на Следващия — тъй неспирно минират неговите бастиони, тъй неспирно опасват бункерите му с жици и поставят капани на убежищата му.

Според някои двойници преди било по-лошо. Преди години, преди аз да пристигна в Двореца на края, синът на диктатора изпращал двойници да произнасят пламенни речи по градски площади, да шестват в открити лимузини или да маршируват начело на серпантинни паради. Покушенията, естествено, възниквали незабавно и за кратко премахвали (или той поне така мислел) надвисналата над Следващия опасност.

Други двойници пък поддържат, че преди било по-хубаво: например когато (твърди Мехлис) трябвало да обуздават своята безпощадност при прехвърлянето от едното крило в другото. Сключваш своята „делка с болката“, обясняваше той — и толкоз; пък и (смяташе той) да насилваш, не е така скучно и е доста по-бързо от маратоните по „езиков труд“, който трябваше да полагаме. Не съм забравил онези дни; наистина атмосферата беше много по-различна. По-напрегната, да речем. Дори кафе-паузата приличаше на затворнически бунт.

Чел съм, че в капана на подобна ситуация човешкото същество реагира с една от следните две психологически стратегии или механизми. Първата се нарича „притъпяване“. Притъпяването го помня: все едно се поддаваш на лекарство със странно и нежелано действие. Втората стратегия или механизъм се нарича „удвояване“. Всички ние го правим. На излизане от съблекалнята сутрешната ни личност бива подменена от друга, следобедна.

И наистина сме се удвоили. Мисля, че мога да го докажа. Законите на страната ни забраняват екзекуциите на девственици. Наша привилегия беше да заобикаляме тази пречка с групови изнасилвания. Но откакто Надир бе прострелян в лицето и развлекателното крило бе преустроено за романтика, никой двойник не се занимава с „дружни щурмове“ по ешафодите. Тези работи ги оставяме на момчетата с

кофите и ръжените и на другите по-невзрачни мъчители от следственото крило.

Съдбата на провалилия се двойник (онзи, който редовно се промъква разплакан от луксозните покои, хванал с два пръста ръбовете на островърхите чехли) вероятно си струва да се спомене. Той е длъжен да гледа цялото си семейство подложено на гротескния ужас на разпита, а сам бива приспан със смъртоносна инжекция — като някое беззъбо куче. Тялото му не се пипа и не се обезобразява.

Тази сутрин, докато се канех да нагледам дрането на един възрастен заподозрян, Мехлис, в разрез с едно от основните правила (двойниците да не се движат заедно в следственото крило), ме дръпна настрана и ми подшушна за последното покушение върху сина на диктатора. Работният ми ден едва бе започнал, тъй че имах няколко часа, преди в един без петнайсет да доуцукам до столовата на двойниците.

Останали сме само седмина. Някои умряха от усложнения след последните травми (преди всичко атентатът с базуката); други сложиха край на живота си. След мрачни и постоянни провали мнозина си навлякоха личната ненавист на Следващия...

Защото Надир е импотентен. Винаги си е бил. Открай време бил безпомощен като в сън, обграден от голи жени, от които не можел да се възползва.

Ако няма доказана истина, слуховете не звучат като слухове; тяхната мимолетна, но осезаема убедителност е по-силна от всеки прост факт... Столовата на двойниците цвъртеше като птичарник от мобилните телефони и през първия час аз седях слисан сред гълчавата на страха. Обстрел с минохвъргачки, килотонна бомба, термобарична крилата ракета. Семтекс, натравяне, киселинен снаряд, канцерогенен афлатоксин, електролазер, хербицидът „агент ориндж“. Не след дълго, и пак както обикновено, слуховете се смекчават (нищо повече от един щик в корема, брадва в меките части или харпун в главата) и накрая излизат съвсем безобидни. Явно някой готвач се опитал да му поднесе развалено яйце. Или някой хлапак е хвърлил камъче по бронирания му камион. После пак ескалация — по обратния път пак до сигурна смърт.

За това и се молахме, очевидно. Молахме се за сигурна смърт. Така имавме шанс. Не сме като двойниците на Надир Стария. Защото Надир Следващия е и Надир Последния.

— Ела — рече Мехлис.

Заедно докуцукахме в оранжерията — до градините с папагалите и приматите.

— Според мен трябва да бъдем готови за травма от среден порядък. Загуба на ръка, да речем.

— Или пък на стъпало. Може би на ухо.

— Или другото му око.

— Другото око, казваш? Как ли ще се отрази на следобедните ни задължения? Пак ще можем да ги изпълняваме, мисля. Ще ни бъде потрудно. Но ще можем да ги изпълняваме.

— Да — отвърна той. — Но помисли. За какво му е?

Телефонът му загъркори. Той погледна екранчето и въздъхна:

— Приятелят на братовчед ми от специалните сили. — После рече: — Да. Тук е двойник Мехлис.

Седя на скамейката в съблекалнята, под стрехата на кремавото си кимоно. До мен — фесът с пискюлите; до краката ми — островърхите чехли. Чудя се (както винаги в този час на деня) защо геният на болката така лесно надвива колебливия ни талант за наслада; защо чудните трели на спалнята така лесно заглъхват пред невъзможните крясъци от крилото за разпити; чудя се как така гърчовете и спазмите на оргазма са безчувствени и инертни пред възходящата епилепсия на изтезанията. За мъченията не трябва нито ласкаво осветление, нито тихичка музика. И бездруго откликват. Няма нужда да ги настройваш — те са вече настроени. Всички са в настроение. Помисли си и как болката се дели и пъпкува. Какво в царството на насладата играе ролята на тригодишната дъщеря, на чувала, гризача и амфетамина?

Всичко свърши, тъй или иначе. Какво стана с наследника ли? От гледна точка на двойниците сполетя го възможно най-лошото. Търсейки тишина и покой, той се скрил в подводницата си да покисне за седмица на дъното на Червено море. След закуска отишъл в тоалетната с вестник под мишница... „Тоалетната бомба“. Тоалетната бомба — вече двойна легенда. Той ще влезе при баща си в

космическия кораб на интензивното; в центъра на тежестта му е отворена кървава дупка. Нас ни чака съдбата на двойниците на Стария. Фетишът на приликата ще ни завлече в изолираната с торби пясък килия и минираната тоалетна със затъкната на извивката активирана с изпразнения бомба и с екипа хирурзи, който чака отвън.

Днес в Двореца на края ще се стремя като негов пратеник и протеза да съм по-разтреперано нежен отвсякога. Струва ми се, че разбирам тази склонност на Следващия: уклona към галантност в развлекателното крило. Все пак мога да съм му съпричастен — та нали чувствам нещо като твърд вакуум отстрани на главата си, там, където навремето беше окото ни. Ала аз не съм Следващия. Само съм негов двойник. Затова моят дял звучи ето така. Ако сам си раняван, част от теб не желае никого да нарани. Когато обичаш нещо толкова близко и крехко като собственото си тяло, ти не искаш да нараниш. Това си повтарям сега в съблекалнята. Моля се да не трябва никого да наранявам.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.